

**Universitat de les
Illes Balears**

Seu d'Eivissa

Memòria del Treball de Fi de Grau

ELS ESPAIS DEL CEIP S'OLIVERA: OPORTUNITATS D'APRENENTATGE.

Vanesa Sayagués Roig

Grau d'Educació Infantil

Any acadèmic 2013-14

DNI de l'alumne: 47258200P

Treball tutelat per Mª Neus García Ferrer

Departament de PAPE

L'autor autoritza l'accés públic a aquest Treball de Fi de Grau.

Paraules clau del treball: CEIP s'Olivera, espai, organització, infant, aprenentatge.

RESUM

Aquest treball pretén mostrar quina concepció d'infant presenta el CEIP S'Olivera i per consegüent quina metodologia porta a terme. Aquesta metodologia basada en els projectes de treball i el treball per racons de joc, fa que es tingui una concepció de l'espai determinada; sobre aquesta concepció de l'espai al CEIP s'Olivera es basa aquest estudi.

Es vol donar a conèixer, més concretament, com es troben distribuïts els espais a la zona de l'escola on es realitza el segon cicle d'Educació Infantil.

El treball per racons de joc i espais que donin resposta a les necessitats dels infants, són el punt de partida al hora de distribuir els espais.

Paraules clau: CEIP “s'Olivera”, infant, espai, organització, aprenentatge.

ABSTRACT

This paper aims to deepen into the concept of *childhood* shown at CEIP S'Olivera and the teaching methodology that the center has consequently developed. This methodology, based in the project-based learning and the usage of learning corners, has prompted the school to cultivate a certain concept of space, and it is precisely this conception that we are going to discuss in this study.

Specifically, it is intended to explore the arrangement of the different areas used during the second cycle of *Preschool Education*,

where the creation of learning corners and different areas focused on children's special needs are the starting point when it comes to the arrangement of the classroom' space.

Keywords: CEIP “s'Olivera”, childhood, child, space, organization, learning.

INDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	5
2. OBJECTIUS.....	6
3. METODOLOGIA UTILITZADA PER FER EL TREBALL.....	7
4. ESTRUCTURA I DESENVOLUPAMENT DELS CONTINGUTS.....	9
4.1. CONTEXTUALITZACIÓ	9
4.2. MARC TEÒRIC.....	12
4.3. LÍNIA METODOLÒGICA DEL CEIP S'OLIVERA	13
<i>4.3.1 QUIN CONCEPTE D'INFANT I METODOLOGIA PRESENTA EL CEIP "S'OLIVERA"?</i>	<i>14</i>
<i>4.3.2 ORGANITZACIÓ DELS ESPAIS AL CEIP S'OLIVERA: OPORTUNITAS D'APRENTATGE</i>	<i>15</i>
5. CONCLUSIONS.....	36
6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	38
7. ANNEXOS.....	40

1. INTRODUCCIÓ

Durant el curs 2013/14 Vaig tenir la gran sort de poder realitzar les pràctiques del segon cicle d'Educació Infantil al CEIP "s'Olivera" de l'illa d'Eivissa; centre que és referent dins la comunitat educativa, degut a la seva metodologia, ja que aquesta, es basa en el treball per projectes i en el treball per racons de joc, (més endavant podreu conèixer en què consisteix aquest tipus de treball).

Una vegada vaig estar allí, i vaig veure el funcionament que tenia l'escola, visitant tots els racons de joc, veient com funcionava l'assemblea,... I en definitiva coneixent la seva metodologia; vaig decidir, d'acord amb la temàtica triada amb anterioritat sobre el treball de final de grau, (la planificació de l'espai i el temps a l'educació infantil) centrar el meu treball en els espais, però en els espais que presenta el CEIP s'Olivera.

Amb la realització d'aquest treball el que pretén es poder donar la possibilitat a altres docents, escoles, o en definitiva persones interessades en l'educació, de conèixer com s'organitzen els espais al CEIP s'Olivera, i perquè es fa d'aquesta manera. A més de les explicacions de com es troben organitzats els espais al centre, el lector tindrà el privilegi de poder veure diferents fotografies dels espais de l'escola, que ajudaran al lector a tenir una imatge més concisa sobre els espais del centre.

El que, el lector es podrà trobar llegint aquest treball, és quin context presenta l'escola; quan es va construir, per què?, qui ho va fer...A més es podrà tenir accés als plànols de l'escola, per veure com aquesta es troba distribuïda. Més endavant es passarà a conèixer quin marc teòric s'ha tingut en compte a l'hora de realitzar el treball i amb quina metodologia s'ha portat a terme la investigació.

Per un altre costat, es passarà a veure quina línia metodològica segueix s'Olivera, arrel d'aquí, quin concepte d'infant presenta el centre i per consegüent quina organització dels espais es fa, tenint en compte, per tant el concepte d'infant que tenen.

Per acabar es mostrarà el projecte de millora realitzat a partir de les pràctiques realitzades al centre, a un dels espais de l'escola: el pati d'infantil, realitzat per tres estudiants del Grau en Educació Infantil, Vicent Planells Marí, Noemí Fernández Muñoz, i jo mateixa Vanesa Sayagués Roig

2. OBJECTIUS

Amb la realització d'aquest treball els principals objectius que es plantegen són els següents, per un costat:

- Mostrar la íntima relació que existeix entre el concepte d'infant sostingut que té el CEIP s'Olivera amb l'organització que es fa dels espais.

I per l'altre:

- Donar a conèixer a la comunitat educativa i a tot aquell que estigui interessat, informació sobre com el CEIP s'Olivera organitza els seus espais, per a què aquests ofereixin oportunitats d'aprenentatge més enllà de la seva funcionalitat.

3. METODOLOGIA UTILITZADA PER FER EL TREBALL

La metodologia que he utilitzat per fer el treball ha estat de recerca d'informació; primerament al centre protagonista a través de diverses fonts que podreu veure unes línies avall, més endavant he anat ampliant els meus coneixements amb una recerca sobre el tema a tractar (els espais a l'escola) a través d'Internet, fent consulta a gran varietat de llibres, articles...

Ja que m'he centrat en una temàtica en concret, que són els espais de s'Olivera, he aprofitat la meua estada a l'escola durant la realització del Pràcticum II, per conèixer més a fons la dinàmica i organització de l'escola: realitzant una entrevista amb preguntes obertes¹ a la directora i cap d'estudis on les preguntes fetes m'han proporcionat informació sobre el concepte d'infant que tenen a s'Olivera, la importància que donen als espais, quins problemes arquitectònics s'han trobat etc. També m'han facilitat i donat accés als documents de centre tenint d'aquesta manera coneixement sobre la línia metodologia que porta a terme s'Olivera, els seus trets d'identitat,... I als plànols de l'escola, fets que m'han servit de gran ajuda per tenir coneixement sobre els principis que té l'escola, els quals he observat i estudiat detingudament per portar a terme un treball d'aquestes dimensions.

A més d'aquesta recerca, he realitzat fotografies per poder analitzar més detingudament els espais, amb ajuda de tots els coneixements adquirits citats al paràgraf anterior.

Tenint en compte les consultes realitzades a les diferents fonts com són: Internet, recerca bibliogràfica, d'articles,... veiem que:

Domènech i Viñas, (2007), ens diuen que actualment els centre han deixat d'ésser locals més o menys aptes físicament per impartir leccions magistrals i s'han convertit en un instrument de convivència, d'educació social, i de perfeccionament en la responsabilització.

¹ Veure e annex1: Entrevista a la directora i cap d'estudis del CEIP s'Olivera, realitzada el xxxx

Per un altra costat (Pérez, Lourdes, pàg. 48) ens diu que, la manera d'organitzar el centre i molt especialment l'espai i els materials i el temps ha d'ajudar a establir un clima de seguretat i confiança mitjançant l'estabilitat de les relacions, dels espais i dels horaris. S'ha de garantir un equilibri entre la continuïtat i la varietat de les relacions, i considerar la necessitat d'intimitat dels infants, de seguretat emocional i d'estabilitat. La distribució de l'espai ha d'afavorir el desenvolupament dels infants, i afavorir la seva autonomia.

I Altimir, (2006), aporta la idea de, Haurem d'aprendre a respectar la subjectivitat de cada infant...haurem d'alentir les propostes...haurem de donar a cada individu el temps que necessita per aprendre...haurem de pensar espais que generin aprenentatge...haurem d'entrenar-nos i aprendre a ESCOLTAR.

4. ESTRUCTURA I DESENVOLUPAMENT DELS CONTINGUTS

4.1. CONTEXTUALITZACIÓ

El CEIP S'Olivera va obrir les portes l'any 2007, per tant podem dir que és un centre gairebé nou. S'Olivera es troba al poble de Puig den Valls, poble que pertany al municipi de Santa Eulària. A l'escola hi van nens i nenes de Puig den Valls, així com d'altres municipis, sobretot del municipi d'Eivissa, ja que és el més proper a l'escola; Santa Eulària es troba a 15 km.

L'escola es va construir perquè el CEIP Puig den Valls no donava cabuda a tots els infants que necessitaven escolaritzar-se, ja que la demanda era molt alta.

"El progressiu augment d'alumnat per escolaritzar i l'alt índex de matrícula que els darrers anys s'està donant a la zona evidencia la necessitat de comptar amb un nou centre educatiu." (BOIB, 2004)

El govern de les Illes Balears i l'Ajuntament de Santa Eulària d'es Riu, varen fer un concurs de plànols per portar a terme la construcció de l'escola. L'empresa que va quedar finalista va ser DI-ARQ. El projecte de l'escola es va realitzar al Març de 2001. Els arquitectes van ser Núria Jaumà, Manel Díaz, Raquel García i Toni Marí.

La construcció del centre escolar va estar determinat pel Reial Decret 1537/2003, de 5 de Desembre per el qual s'estableixen els requisits mínims dels centres que imparteixen ensenyances de règim general.

A l'article 9 d'aquest Decret apareixen les instal·lacions i condicions que els centres que imparteixen el segon cicle d'infantils han de reunir. A continuació podreu veure en la següent taula si s'Olivera compleix els requisits mínims que dicta el Reial Decret.

	SI	NO	OBSERVACIONS
a) Ubicació en locals d'ús exclusivament educatiu i amb accés independent des de l'exterior.			
b) Una sala d'usos múltiples de 30 metres quadrats que, en el seu cas, podrà ser utilitzada de menjador.			<i>veure annex 2</i>
c) Un aseo per al personal, separat de les unitats i dels serveis dels nens, que comptarà amb un lavabo, inodor i una dutxa.			
d) Un aula per a cada unitat amb una superfície de dos metres quadrats per lloc escolar, i que tindrà, com a mínim, 30 metres quadrats.			<i>veure annex 3</i>
e) Un bany per aula, que comptarà amb les instal·lacions adequades en funció del nombre d'alumnes.			<i>veure annex 4</i>
f) Un pati de jocs, d'ús exclusiu del Centre, amb una superfície que, en cap cas, podrà ser inferior als 150 metres quadrats.			<i>veure annex 5</i>
g) Un despatx de direcció, una secretària i una sala de professors.			<i>veure annex 6</i>

Encara que veiem que l'escola compleix amb totes les instal·lacions que el Reial Decret 1537/2003 dicta, mitjançant l'entrevista feta a la directora i a la cap d'estudis del centre, podem saber que algunes d'aquestes instal·lacions varen haver d'adequar-se, ja que *“el pati d'infantil i les aules d'infantil s'inundaven quan plovia molt (varen haver de fer obres per arreglar el problema), poc porxo, no hi havia persianes a les finestres (entra el sol directament a les aules i no se poden enfosquir a l'hora d'emprar pissarres digitals)”*. (Ferrer & Cardona, 2014)

A més d'aquestes adequacions, Ferrer i Cardona, 2014, ens diuen que hi ha espais de l'escola que millorarien o canviarien (aules més grans, passadissos més amplis...). Per un altre costat també ens comenten que a mesura que econòmicament tenen possibilitats van remodelant claraboies que tenen sense donar-li us, ja que a causa de la metodologia que es porta a terme al centre requerien més espais.

Al plànol² podreu veure amb més detall, com esta distribuïda la planta baixa de l'escola, on es troben el despatx de direcció, la secretària, sala de mestres, sala d'usos múltiples, les aules d'infantil i el pati d'infantil.

² Veure annex 7: plànol de la planta d'educació infantil.

4.2. MARC TEÒRIC

Tal com diu Malaguzzi (apud. Riera Jaume, Maria A.(2005:35)):

“Una escuela amable es para Malaguzzi una escuela vivible, relacional, lugar de investigación, aprendizaje y reflexión, donde niños, educadores y familias se encuentren acogidos. Así la escuela, creadora de ámbitos de conocimiento, amistad, creación debe ir pareja al diseño de espacios que sean expresión y cauce de la filosofía educativa que la sostiene”

El disseny dels espais tal com diu Malaguzzi, està molt relacionat amb el que ens diuen Anton, i altres, (2007):

Existeix una clara relació entre el concepte d'infància que es tingui i la manera d'organitzar els espais. Si concebem la infància en funció de la seva dependència, necessitat o debilitat ens conduirà a organitzar espais molt protegits, tancats, unidireccionals, amb els materials casi inaccessibles i pocs estímuls. En canvi, considerar als nens i nenes persones capaces, fortes, comunicatives, curioses, independents, que poden elegir, porta a crear per a ells espais per comunicar-se, per riure, per plorar, per trobar-se, per moure's, per amagar-se, per investigar, per conèixer, per aprendre, per jugar, per crear, per reposar, per estimar-se... per viure.

Per tant podem dir que, el disseny i la planificació dels espais condicionen els aprenentatges.

“El disseny i la planificació dels espais són un element més de la planificació educativa, i formen part del projecte educatiu i del projecte curricular de l'escola.”
(Pérez, pág. 48)

Tal com diu Rinaldi (apud. Altimir (2006: 82)):

“A quina imatge d'infant fem referència? (...) Tots i cadascun de nosaltres, cada pare, cada mare, cada professional, porta una determinada imatge d'infància i, per tant, d'educació, ja sigui madurada a l'interior de cada experiència personal o bé construïda i adquirida com a patrimoni social i cultural que es tingui com, a referència (...)”

4.3. LÍNIA METODOLÒGICA DEL CEIP S'OLIVERA

La línia metodològica del centre de s'Olivera esta basada en una educació personalitzada que parteix d'unes estratègies metodològiques que permeten als alumnes construir els seus propis aprenentatges, saber buscar, seleccionar informació i arribar a poder fer una reflexió d'aquests processos per arribar a resoldre situacions plantejades i una metodologia activa que atengui a la projecció individual i social de la persona.

El treball diari a l'escola està encaminat al desenvolupament integral de la personalitat i fomenta:

- La creativitat.
- El respecte al propi ritme d'aprenentatge de l'infant.
- L'estímul positiu (motivació)
- El treball en equip (cooperació)
- La participació activa i la comunicació(mestre- alumnes- famílies)
- El sentit crític davant la presa de decisions
- Respecte als altres companys/es
- Autonomia personal i social
- Reflexió
- Autoestima i confiança en si mateix
- Relació oberta basada en el diàleg i respecte que garanteixi la confiança i participació de les famílies en el centre.³

Tots aquests ítems es treballen durant el dia a dia a l'escola, des del moment que les famílies entren al centre, comença a haver-hi comunicació entre pares i mestres, com per exemple informant sobre algun fet concret sobre el nen, que pot ajudar a la mestra a entendre millor les necessitats de l'infant durant el dia a l'aula, (exemple: no ha dormit be, potser està més cansat...).

“Los centros educativos actuales han dejado de ser locales más o menos aptos físicamente para impartir lecciones magistrales y se han convertido en un instrumento de convivencia, de educación social, de perfeccionamiento en la responsabilización”
(Domènech & Viñas, 2007, pág. 21)

³ Tota aquesta informació ha estat extreta del Projecte Educatiu del CEIP s'Olivera elaborat el 2007 i revisat el 2009, pp. 15-18

La metodologia del centre basada en el treball per racons i els projectes de treball, fa possible que els nens potenciïn la seva imaginació i creativitat, que portin a terme reflexions crítiques, aconseguint confiança i seguretat amb ells mateixos.

El moment de l'assemblea que més endavant explicaré, ajuda al nen a potenciar la seva autonomia, a saber escoltar i respectar als companys, i a realitzar un treball cooperatiu.

4.3.1 QUIN CONCEPTE D'INFANT I METODOLOGIA PRESENTA EL CEIP "S'OLIVERA"?

Per al CEIP s'Olivera un infant és aquell ésser que té la necessitat d'actuar, d'experimentar, de jugar, d'interactuar amb els altres, de descobrir l'entorn, d'imaginar, de crear, de manipular, d'emocionar-se, de riure, de plorar, de sentir-se comprès, escoltat, estimat...Tot això i moltes coses més caracteritzen el concepte d'infant que presenta s'Olivera; Aquesta concepció de l' infància fa que es porti a terme una determinada metodologia.

Aquesta metodologia és caracteritza per donar la possibilitat als infants que siguin ells els constructors dels seus propis aprenentatges mitjançant la interacció amb els altres, construint ells mateixos els coneixements, estirant realitzant alhora un *aprenentatge significatiu*⁴, que és la rel de la metodologia de s'Olivera, d'aquí el perquè de treballar per racons de joc i projectes.

Pel que fa al paper del mestre, es pretén que sigui aquest, el provocador i organitzador de l'aprenentatge, sempre dispost a escoltar als infants, i recordat que no és posseïdor de la veritat absoluta, ja que tots aprenem de tots. És important que el docent sàpiga crear a

⁴ El terme aprenentatge significatiu fou introduït per David Ausubel (1963, 1968) i es contraposa a aprenentatge memorístic. Per tal que hi hagi aprenentatge significatiu s'ha d'atribuir un significat a un nou contingut. Hi ha d'haver:

- Assimilació: Vol dir que s'ha d'enganxar a les idees prèvies de l'alumne (coneixement previ que actua com ancoratge).
- Acomodació: Dintre les estructures mentals.

l'aula un clima de seguretat afectiva amb els nens, per a què aquests sentin què són escoltats, compresos, estimats...

Per un altre costat, a la relació família - escola se li dona un paper molt important, tant l'equip directiu com el de mestres s'esforcen a diari per a què aquesta relació sigui el més fluïda possible, existint una bona comunicació i que a més les famílies formin part del projecte educatiu del centre, fent visites, col·laborant en els projectes, proporcionant-li un espai per a ells...En definitiva a s'Olivera, les famílies hi tenen lloc.

“Haurem d'aprendre a respectar la subjectivitat de cada infant...haurem d'alentir les propostes...haurem de donar a cada individu el temps que necessita per aprendre...haurem de pensar espais que generin aprenentatge...haurem d'entrenar-nos i aprendre a ESCOLTAR.” (Altimir, 2006, pág. 83)

4.3.2 ORGANITZACIÓ DELS ESPAIS AL CEIP S'OLIVERA: OPORTUNITATS D'APRENTATGE

S'Olivera tal com ens diuen Ferrer i Cardona, (2014) distribueix els diferents espais de la següent manera: espai aula, espais comuns i polivalents (sala de plàstica, sala de mestres, espais de racons infantils com: experimentació, joc simbòlic, racó de la llum...), passadissos i espais exteriors.

A l'entrevista realitzada també ens comenten que no conceben l'aula com a únic espai rígid d'aprenentatge, sinó que tots els espais de l'escola poden ser educatius, com per exemple, als passadissos se'ls hi dóna ús, fan exposicions, les practiquen, etc. Per un altre costat volen que l'aula sigui un espai on es porti a terme vivències i un intercanvi educatiu, per fer possible això, els espais de les classes no són fixes, sinó que van canviant segons l'activitat que es vulgui portar a terme (afegir, o treure mobiliari, canviar la disposició d'aquest...).

“Els entorns físics han d'afavorir el desenvolupament integral dels nens i les nenes i respondre a les seves necessitats fisiològiques, afectives, de moviment, d'autonomia, de socialització, de descoberta d'exploració, etc.” (Pérez, pág. 48)

És a dir s'Olivera té una concepció de l'espai flexible i actiu, que fa que puguin adaptar-se a les limitacions arquitectòniques que els hi venen donades.

Dins el centre podem trobar múltiples espais, els quals es troben distribuïts seguint un determinat criteri, aquest és, que estan organitzats partint de les necessitats que poden presentar els infants. Aquests espais es poden classificar de la següent manera:

- *Espais per necessitats afectives*

Tots els espais de l'escola han d'afavorir que el nen es senti valorat, estimat, escoltat...Però és veritat que hi ha espais que poden resultar més íntims, ja sigui per la seva disposició, pel que es va fer allà, etc. Un exemple d'espai que afavoreix portar a terme les necessitats afectives, seria l'espai destinat a realitzar l'assemblea, on es troba el cuc. Allí es porten a terme converses sobre temes importants per als nens (nascuda d'un germanet, sentiments com la por, alegria, tristesa, ràbia...). A més de donar cabuda a les necessitats afectives, a l'assemblea es treballa l'expressió oral, la lectoescriptura, les matemàtiques...En definitiva és un espai molt estudiat, cuidat, on cada element posat té un perquè, on conversant, s'aprèn... I on el nen es sent segur i es desenvolupa amb confiança.

Assemblea⁵

⁵ Veure Annex: Índex de les fotografies.

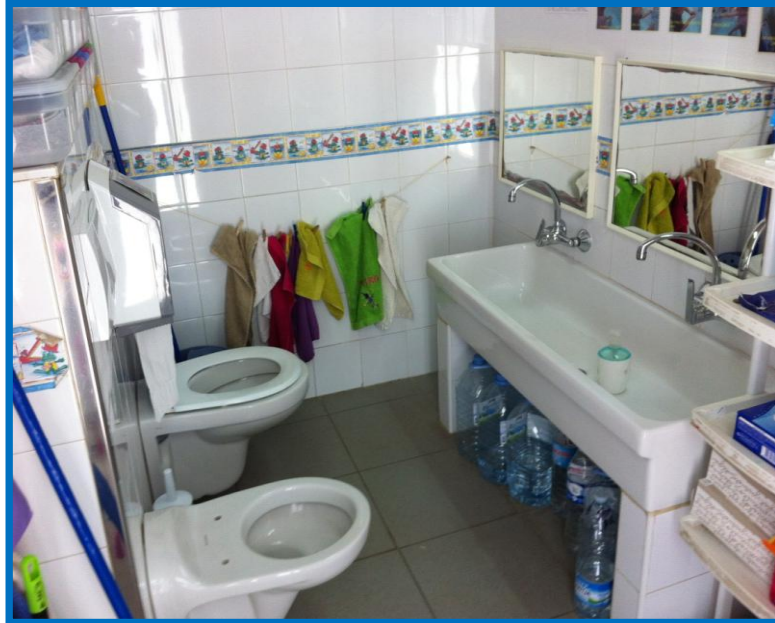
També podem trobar un racó de joc en concret on també tenen cabuda les necessitats afectives dels infants, aquest és el racó dels contes. Aquest és un espai petit, íntim on l'infant es troba en petit grup i pot desenvolupar una relació més estreta, tant amb els companys com amb el mestre. A més amb la lectura d'algun conte en concret que tracti sobre l'alegria, la ràbia, l'enuig... s'estaran treballant els sentiments.

Racó dels contes

- *Espais per necessitats fisiològiques*

Espais destinats a treballar els hàbits d'higiene i autonomia, adaptats a la seva altura, amb indicacions clares i concises sobre el que van a fer allí: fer pipi, rentar mans... A més com podeu veure a la foto, els nens tenen cada un penjades unes tovalloles per eixugar-se les mans; Cada Divendres són ells mateixos els encarregats de doblegar-la i posar-la a la motxilla per fer-la neta a casa i tornar-la el Dilluns.

Bany

- *Espais per necessitats de moviment*

Espais que donen peu al moviment, amplis que faciliten poder moure's lliurement, córrer, saltar, pujar, baixar, cridar, jugar en gran grup, en petit grup, etc. Aquests espais són la sala de psicomotricitat i el pati.

Pati

Sala de Psicomotricitat

- *Espais per a les necessitats d'autonomia*

Tots els espais de l'escola han d'afavorir que el nen esdevingui autònom, això s'aconsegueix posant el material que volem que els nens utilitzin al seu abast, d'aquesta manera els infants no necessitaran l'ajuda de l'adult en tot moment, per poder portar a terme alguna activitat. És important que el material es trobi ben organitzat i senyalitzat amb fotografies i el seu corresponent nom, per a que el nen sàpiga com trobar-lo i també molt important com recollir-lo. Un exemple d'organització del material que trobem a l'escola, podria ser el següent:

Organització del material

“ La manera d’organitzar el centre i molt especialment l’espai i els materials i el temps ha d’ajudar a establir un clima de seguretat i confiança mitjançant l’estabilitat de les relacions, dels espais i dels horaris. S’ha de garantir un equilibri entre la continuïtat i la varietat de les relacions, i considerar la necessitat d’intimitat dels infants, de seguretat emocional i d’estabilitat. La distribució de l’espai ha d’afavorir el desenvolupament dels infants, i afavorir la seva autonomia” (Pérez, pág. 48)

Per un altre costat trobem els espais destinats als racons de joc, aquests ofereixen la possibilitat de portar a terme activitats que facilitin la socialització, la descoberta, l’exploració, el coneixement, etc. A continuació podreu conèixer més detalladament en que consisteixen els racons de joc, quins són els que hi ha a s’Olivera, i com estan organitzats.

4.3.3.1 RACONS, ESPAIS D'APRENTATGE

“Organitzar la classe per racons és una estratègia pedagògica que respon a l'exigència d'integrar les activitats d'aprenentatge a les necessitats bàsiques del nen o, dit d'una altra manera, és un intent de millorar les condicions que fan possible la participació activa del nen en la construcció dels seus coneixements” (Laguía & Vidal, 2010, pág. 17)

L'escola de s'Olivera presenta diferents espais per portar a terme l'ensenyament d'aprenentatge per racons.

Tal com ens diuen (Laguía i Vidal, 2010), el fet de treballar per racons, implica deixar de costat l'organització tradicional de l'aula, on tot els nens realitzen la mateixa activitat baix la supervisió del mestre, i donar pas a l'organització de l'aula en petits grups que efectuaran al mateix temps activitats diferents.

A l'hora de planificar els racons tant d'intercicle com d'aula, tenint en compte el que ens diuen (Fornasa, Hoyuelos, Polonio, & Tejada, 2005, pág. 138):

“[...]s'ha de pensar que, a més de ser zones per possibilitar aprenentatges curriculars (desenvolupament del joc simbòlic, coneixement del propi cos, augment de la capacitat d'observació, etc.), són àmbits que habiten llocs diversos. Viuen en l'espai creant plens, buits, escales, recorregut, formes còncaves o convexes, cavitats, límits, llinars, estretaments, circulacions, llums, ombres, penombres... I aquesta experiència espacial també és important per al nen: és una vivència primordial lligada a la seva pròpia existència.”

El funcionament del treball per racons a l'escola de “s'Olivera” és el següent: primerament el nen tria a quin racó vol anar, sempre intentant que passi per tots els racons abans d'acabar el curs, evitant al màxim possible la repetició d'algun d'ells a no ser que ja hagi anat a tots.

Quan s'ha triat el racó el nen realitza una “feineta” on escriu el seu nom, el nom del racó al qual anirà, i pintarà un quadrat tenint en compte el color del racó (cada racó té assignat un color).⁶

Una vegada dit això, passarem a conèixer els racons de joc que ofereix als infants el centre de “s’Olivera”.

- ***Racó del joc simbòlic***

En aquestes imatges podem observar el racó d’aula de la caseta i el racó intercycle del joc simbòlic⁷, són dos espais on els nens es troben amb altres nens, però que alhora també permeten portar a terme un joc més individualitzat; espais que tenen gran quantitat de materials diferents, amb una estètica cuidada, acollidors, amb personalitat, i en definitiva espais que conviden al nen a jugar, a aprendre jugant i a sentir-se segur mentre ho fa.

Racó de la caseta

Racó del joc simbòlic: el supermercat

⁶ Veure Annex 8: foto “feineta” tria de racons.

⁷ El joc simbòlic, és el joc en el qual l’infant imita accions de la vida quotidiana del món dels adults.

Racó del joc simbòlic: perruqueria

- ***Racó de plàstica:***

El racó de plàstica és un racó intercycle que es porta a terme a la sala d'usos múltiples. És un racó que disposa d'un espai ampli amb gran quantitat de materials diferents.

Els nens depenent del dia porten a terme una activitat més dirigida (el mestre proposa un material amb el qual treballar aquell dia, ja sigui pintura, material natural: sorra, algues, serradures, etc.), o per el contrari el nen decideix aquell dia quin material triar i que portar a terme durant la sessió del racó de plàstica.

Racó de plàstica 1

“Cada nen, cada nena, té la seva manera de “viure”, d’interpretar el seu entorn i, per tant, la seva manera d’expressar-se. En aquest racó els nens i nenes aniran descobrint paulatinament i mitjançant els materials que se’ls ofereixin que, a més del llenguatge oral, es pot expressar des de un altre perspectiva, i crearan els seus propis codis d’imatges, de colors, de formes, etc.” (Laguía & Vidal, 2010, pág. 60)

Racó de plàstica 2

Racó de plàstica 3

- **Racó d’experimentació**

Aquest racó es troba situat a una claraboia que s’ha habilitat per poder realitzar un racó d’aquestes característiques. El material del terra permet que s’utilitzi aigua, sabó, i altres tipus de materials que permeten als infants experimentar (farina, arròs, pasta...).

Racó d’experimentació 1

Racó d’experimentació 2

Tal com diuen Laguia i Vidal (apud. Vila i Cardo (2005: 90)):

“[...] constituyen auténticos materiales de exploración que posibilitan una gran variedad de actividades sensoriales y permiten trabajar las facultades de manera integrada, la vista, el oído, el olfato, el gusto y el tacto.”

Racó d'experimentació 3

- ***Racó de les construccions***

El racó de les construccions es troba situat a la mateixa sala on es fa plàstica; la sala d'usos múltiples. És un espai que es troba totalment preparat amb diferents materials per construir (fustes de diferents formes i mides, construccions de plàstic, materials de la natura...). On el nen pot donar renda solta a la seva imaginació, fent construccions tant individualment com en grup, a una tarima que podem veure a la foto, o també si es prefereix al terra. Com es pot veure tot aquest material es troba perfectament organitzat

en caixes i senalles, (a l'altura dels infants), amb el nom i la seva foto corresponent, fet que ajuda als nens a buscar el material i a recollir-lo quan es fa l'hora.

A la paret hi ha un mirall per a que els nens puguin veure des de un altre perspectiva la seva construcció.

Racó de Construccions 1

“De esta manera espontánea en un principio, y a través de juegos de construcción (donde agrupan piezas, clasifican y comparan), de otros juegos de grupo, o de vivencias personales y situaciones de cada día, los niños y las niñas aprenden matemáticas” (Laguía & Vidal, 2010)

Racó de Construccions 2

- *Racó de la llum*

El racó de la llum es troba situat al primer pis de l'escola, a una petita classe la qual s'ha adaptat físicament, per poder portar a terme un racó d'aquestes característiques. Les finestres s'han tapat amb un tela que impedeix que entri la llum, fent que la classe pugui quedar a les fosques i han tret tot el mobiliari escolar.

Les llums normals s'han canviat per llums de neó, i s'ha ambientat la petita classe com si fos l'espai (amb estrelles i planetes penjats del sostre realitzats amb cartolines i material fluorescent).

Racó de la llum 1

Dins aquest mateix racó que és d'intercicle, es poden trobar diferents espais de lloc: una taula de llum per fer construccions, fer dibuixos amb colors fluorescents, pintar amb pintura fluorescent, jugar a la caseta amb llanternes, jocs de cartes, etc.

Racó de la llum 2

Racó de la llum 3

Aquest racó és un dels que més agraden als infants; tenir la llum com a objecte de treball és molt atractiu, i veure com els colors fluorescents ressalten en la foscor proporciona una de les experiències sensorials que més interessin als infants.

- *Racó de jocs compartits*

El racó de jocs compartits és un racó intercycle que es porta a terme a un dels passadissos de la planta baixa de l'escola (a la zona on es troben les aules d'infantil). No és un racó fix, ja que es prepara i es recull cada dia.

Al passadís hi ha un armari que conté tots els jocs que corresponen a aquest racó i una estora per posar al terra, per poder jugar-hi a sobre.

La base d'aquest racó és que els nens juguin entre ells, amb la intenció de que es coneguin els infants de les diferents classes.

Els jocs que podem trobar en aquest racó són: jocs de cartes, un futbolí, "twister", jocs de memòria, ... És a dir jocs en els que s'hagi de jugar per parelles o en petit grup.

Racó de jocs compartits

- ***Racó de la biblioteca***

El racó de la biblioteca es troba al primer pis de l'edifici, a l'aula destinada per a la biblioteca de l'escola.

Aquest racó és un racó intercicle i consta d'una activitat més dirigida. La mestra encarregada d'aquest racó, divideix la sessió en dos parts. Durant la primera, explica contes, endevinetes, projecta algun conte en format digital, etc. I a la segona dona temps lliure per a que els infants puguin mirar contes, triant ells mateixos els que més els hi agradin.

Racó de la biblioteca 1

Racó de la biblioteca 2

4.3.3.2 EL PATI, UN ESPAI A MILLORAR

Durant el curs 2013/14, juntament amb els meus companys del Grau en Educació Infantil, Vicent Planells Marí, Noemí Fernández Muñoz i jo, Vanesa Sayagués Roig, vàrem portar a terme un projecte de millora que consistia en proporcionar al pati d'infantil més espais de joc.

En primer lloc realitzarem una reunió amb tot l'equip de mestres de cicle, allí ens mostraren les idees que ells havien pensat per millorar el pati (organitzar la caseta del material, comprar pales, poals i coladors nous i introduir algun espia de joc nou).

Nosaltres, quan vérem el pati ens va cridar l'atenció que hi havia molta zona amb ciment i gairebé ninguna d'espai verd. També ens adonarem que els nens tant sols tenien bicis, pales i poals per jugar, la qual cosa limitava el seu joc.

Per tant una vegada observarem el que hi havia al pati, i investigarem sobre el que podíem fer, decidirem posar en marxa les següents iniciatives:

- Organitzar la caseta
- Comprar nou material de joc (pales, poals, coladors, canastres, bicis ...)
- Realitzar una cuineta al exterior
- Introduir un vaixell
- Comprar senyals de tràfic, per a fer un circuit de seguretat vial
- Posar una hamaca, per crear una zona més tranquil·la.

A partir d'aquí crearem un pressupost amb tot allò que s'havia de comprar per entregar a la directora del centre, aquest pressupost es va realitzar tenint en compte els diners que ens varen proposar des del principi, que en aquest cas eren de 1000 euros.

Finalment, la directora ens va donar el vistiplau, i vàrem començar a demanar tot el material que necessitàvem per posar a terme les nostres millores. Aquest material el demanarem tant als catàlegs, via Internet, com a botigues d'Eivissa. Una vegada el material estava recopilat vàrem començar a realitzar tots els canvis que havíem pensat.

- *Espai de joc simbòlic: “La cuineta”*

Per portar a terme la construcció d’una cuineta al pati varem necessitar la col·laboració de les famílies. Per una banda vàrem demanar uns taulons de fusta a un dels pares ja que té una fusteria i ens la va facilitar. Per altra banda vàrem demanar l’ajuda a un altre pare per la mà d’obra de la cuineta. Per la nostra banda, nosaltres vàrem aconseguir una pica real.

Una vegada recopilat tot el material vàrem decidir un dia pel muntatge de la cuineta. Vàrem decidir posar la pica enmig de cada tauló. Per motius de seguretat tots els cantons estan arrodonits per evitar que els infants es facin mal. Després vàrem incorporar una tela impermeable per motius estètics.

Racó cuineta exterior 1

Racó cuineta exterior 2

- ***Organització del material i de la Caseta.***

Primerament, vàrem observar l'estat de la caseta que conté el material del pati. L'espai era suficientment gran i vàrem pensar a organitzar-lo amb tres prestatgeries de fusta.

Aquestes prestatgeries estan dividides segons els diferents materials:

- Material de la cuineta: olles, paelles, coberts...
- Material d'experimentar amb el terra: poals, pales, coladors...
- Material divers: caixes d'eines i guixos per la pissarra del pati

El material de la cuineta i d'experimentació està ordenat en diverses caixes de plàstic on cada caixa té el seu nom i fotografia corresponent perquè sigui més fàcil a l'hora de recollir per als infants.

A la prestatgeria de material divers hem deixat espai suficient per posar nou material a un futur per part dels mestres. També hem deixat espais dins la caseta per aparcar les bicicletes i les carretons, perquè estigui ben ordenat. També hem realitzat les normes de la caseta per a que els infants les tinguin presents a l'hora de tenir cura del material ordre.

Organització de la caseta 1

Organització de la caseta 2

Bicicletes

Vàrem observar que només disposaven d'una bicicleta per a 150 infants i hi havia molts conflictes a l'hora del pati per jugar amb ella. Per aquest motiu, vàrem decidir ficar en el nostre pressupost la compra de tres bicicletes noves. Aquestes bicicletes no tenen pedals per tal que tots els infants de 3-6 anys puguin emprar-les. El material de les bicicletes és fusta, ja que és més resistent que altres materials, a més de ser més ecològic. També el disseny està enfocat per infants d'aquesta etapa, ja que té la forma d'un animal, en aquest cas un tigre.

Per una altra banda també afavorim l'activitat física, l'equilibri i la seguretat en un mateix.

bicicleta 1

Altres materials per al joc

- *Hamaca*

Aprofitant la iniciativa d'alguns infants d'educació primària que van començar una proposta de biblioteca al pati d'infantil, vàrem crear una zona dedicada a la tranquil·litat que tractava de crear un espai de lectura.

Per tot això, nosaltres hem decidit aportar un nou element que contribueix a aquesta zona dedicada a la relaxació i tranquil·litat: una hamaca.

Hamaca

- ***Canastres***

Les canastres que vàrem comprar van ser tres i són de la mida dels infants. Vàrem decidir col·locar-les al costat de cada classe, d'aquesta manera cada tutor es responsabilitza de guardar-les per què no es facin malbé en horari no escolar.

Canastres

- ***Vaixell***

Gràcies a un professor de primària, vam poder contactar amb una nàutica que ens oferia un petit veler que ja no era apte per a la navegació. Una vegada que el teníem a l'escola vàrem tenir que retirar tots els elements metàl·lics o fusta que poguessin ser perillosos pels infants. A més, restaurar el casc del petit veler, tapant els forats amb un producte especialitzat i pintant-la de nou la superfície per a deixar-lo en les millors condicions.

Vaixell

5. CONCLUSIONS

Una vegada realitzat aquest treball, podem dir amb certesa que, l'organització de l'espai que té qualsevol escola, ve determinada per la concepció d'infant que aquesta tingui.

La metodologia que el centre porti a terme, es veurà reflectida en com es troben distribuïts els espais d'aprenentatge; per exemple si a una escola trobem espais rígids, on el mobiliari no es pot moure, on predominen les taules i les cadires, i la decoració de l'aula és austera, estarem davant d'una escola que porta a terme una metodologia tradicional, on el treball "de taula" (fitxes, llibres de text...), és el protagonista.

Al CEIP "s'Olivera" he pogut comprovar que aquesta metodologia no és la que es porta a terme, sinó que es fa tot el contrari, ja que els espais d'aprenentatge són canviants (adaptant-se al que els nens necessitin en cada moment), el mobiliari no es fixo, el treball a les taules i les cadires es fa de tant en tant, i es té cura dels espais i de la decoració de l'aula i en definitiva de l'escola. Al centre de "s'Olivera" l'organització de l'espai cobra una gran importància, ja que tot es fa al voltant d'una finalitat determinada i amb uns objectius clars.

Moltes vegades els espais són els grans oblidats, i no se'ls hi dóna l'atenció o la importància que els hi pertoca. S'haurien d'organitzar els espais de manera que els nens se sentin segurs en ells, amb confiança, per poder portar a terme satisfactòriament els seus aprenentatges.

El fet de poder realitzar les pràctiques del segon cicle d'Educció Infantil a l'escola de "s'Olivera" m'ha permès aprofundir més el treball, i conèixer de primera mà el funcionament de l'escola.

Respecte al projecte de millora realitzat al pati, amb dos dels meus companys del Grau en Educació Infantil, penso que ha estat molt positiu i que ha donat més possibilitats de joc als infants. Encara que des del meu punt de vista, es poden realitzar moltes més millores, per a què finalment l'espai del pati sigui una zona més d'aprenentatge de l'escola.

Totes les millores realitzades no hagueren estat possible sense el consentiment de l'equip directiu de l'escola i de la col·laboració de les famílies, als quals estem molt agraïts pel seu suport.

I per acabar, espero que gaudiu llegint aquest treball, de la mateixa manera que jo vaig gaudir realitzant-lo, també espero que serveixi d'ajuda a tota aquella persona que decideixi innovar en la seva pràctica educativa, dotant als espais de l'atenció i importància que es mereixen.

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

LLOCS WEB:

Definició de joc simbòlic, recuperat el 6 de Maig del 2014 a http://ca.wikipedia.org/wiki/Joc_simb%C3%B2lic

Definició de aprenentatge significatiu, recuperat el 11 de Juny del 2014 a http://ca.wikipedia.org/wiki/Aprenentatge_significatiu

Pontiveros Gómez, R. (2011). La organización de los espacios y del tiempo. Criterios para una adecuada distribución y organización espacial y temporal. Ritmos y rutinas cotidianas. La evaluación de los espacios y del tiempo. *Innovación y experiencias educativa*, (Nº38), 1-12. Recuperat 11 de Juny del 2014 a http://www.csi-csif.es/andalucia/modules/mod_ense/revista/pdf/Numero_38/ROCIO_PONTIVEROS_1.pdf

Pérez, L. *Planificació dels espais, els temps i els recursos en educació infantil*. Recuperat 23 d'Abril del 2014 a http://ioc.xtec.cat/materials/FP/Materials/1752_EDI/EDI_1752_M02/web/html/media/fp_edi_m02_u3_pdfindex.pdf

Boib. (2 de juliol de 2004). conselleria d'educació i cultura. *decret 61/2004, de dia 2 de juliol, pel qual es crea el cp s'olivera, de santa eulària des riu . illes balears*. Recuperat 13 de juny del 2014 a <http://www.balearicshearwatertours.com/documents/DOC2323.pdf>

http://die.caib.es/normativa/pdf/03/2003-12-05_RD_1537-2003_BOE_295_10-12-03_RequisitsMinimsCentres.pdf

LLIBRES:

Bassedas, Eulàlia; Huguet, Teresa; Solé, Isabel. (1996). *Aprender i ensenyar a l'educació infantil* (3^a ed.). Barcelona: Graó.

De Pablo, Paloma; Trueba, Beatriz. (1994). *Espacios y recursos para ti, para mí, para todos. Diseñar ambientes en educación infantil*. Madrid: Editorial Escuela Española.

Altimir, D. (2006). Com escoltar als infants? *Temes d'infància* , 25.

Anton, M., Carme, T., Oller, M., Palou, S., Masnou, F., Fuste, S., y otros. (2007). *Planificar la etapa 0-6: Compromiso de sus agentes y práctica cotidiana*. Barcelona: Graó.

Domènech, J., & Viñas, J. (2007). *La organización del espacio y el tiempo educativo*. Barcelona: Graó.

Fornasa, W., Hoyuelos, A., Polonio, R., & Tejada, M. (2005). *Territorios de la infancia, Diálogos entre arquitectura y pedagogía*. Barcelona: Graó.

Laguía, M. J., & Vidal, C. (2010). *Rincones de actividad en la escuela infantil (0 a 6 años)*. Barcelona: Graó.

ARTICLES:

Batle, Margalida. (2010). Intercanvi d'experiències: A la recerca d'una educació de qualitat: els ambients. *Guix d'infantil*, (56), 32-35.

Riera Jaume, Maria A. (1996). els espais a l'educació infantil: una cultura de la infància. *Pissarra*, 1-3.

Riera Jaume, Maria A. (2005). El espacio-ambiente en las escuelas de Reggio Emilia. *Indivisa, Boletín de Estudios e Investigación, Monografía III*, 27-36.

7. ANNEXOS

ÍNDEX DE FOTOGRAFIES

Assemblea.....	16
Racó de contes.....	17
Bany.....	18
Pati.....	19
Sala de Psicomotricitat.....	19
Organització del material.....	19
Racó de la caseta.....	22
Racó del joc simbòlic: supermercat.....	22
Racó del joc simbòlic: perruqueria.....	23
Racó de plàstica 1.....	23
Racó de plàstica 2.....	24
Racó de plàstica 3.....	24
Racó d'experimentació 1 i 2.....	24
Racó d'experimentació 3.....	25
Racó de construccions 1 i 2.....	26
Racó de la llum 1.....	27
Racó de la llum 2 i 3.....	28
Racó de jocs compartits.....	29
Racó de la biblioteca 1 i 2.....	29
Racó de la cuineta exterior 1 i 2.....	31

Organització de la caseta 1 i 2.....	32
Bicicletes.....	33
Hamaca.....	34
Canastres.....	35
Vaixell.....	35

ANNEX 1: ENTREVISTA

ENTREVISTA A LA DIRECTORA I CAP D'ESTUDIS DE S'OLIVERA

- 1. A l'hora de construir l'escola, l'arquitecte es va posar en contacte amb vosaltres per tenir en compte la opinió d'educadors a l'hora de planificar els espais escolars?**

No, quan ens varen oferir a obrir l'escola aquesta ja estava construïda.

- 2. Penseu que és important que hi hagi diàleg entre arquitectura – pedagogia?**

Trobem que és bàsic, s'haurien de tenir en compte molts de criteris pedagògics en referència als espais que un arquitecte desconeix. Ja que a l'hora de desenvolupar un projecte educatiu la distribució dels espais és molt important.

- 3. Penseu que l'escola ha estat ben dissenyada? O heu tingut que fer adequacions de l'espai? I de l'equipament?**

Ens hem amoldat al que ens hem trobat, sí que pensem que les aules són molt petites, els passadissos molt estrets, el pari d'infantil i les aules d'infantil s'inundaven quan plovia molt (varen haver de fer obres per arreglar el problema), poc porxo, no persianes a les finestres (entra el sol directament a les aules i no se poden enfosquir a l'hora d'emprar pissarres digitals). Degut a la metodologia que empleam al centre ens feien falta més espais i a mesura que econòmicament tenim possibilitat s'adeqüen claraboies que tenim infrutilitzades.

Referent a l'equipament, el que envia la Conselleria per a nosaltres no és el millor que ens agradaria oferir i hem anar comprant al llarg dels vuit anys material i mobiliari per anar adequant l'escola i aconseguir algun dia l'escola que volem.

4. Quina concepció d'espai té s'Olivera?

Podríem distribuir els diferents espais de la següent manera: espai aula, espais comuns i polivalents (sala de plàstica, sala de mestres, espais racons infantil com experimentació, joc simbòlic, racó de la llum...), passadissos i espais exteriors.

A l'escola hi ha multiplicitat d'espais que poden ser educatius, no concebem l'aula com a únic espai rígid d'aprenentatge. Volem que l'aula sigui un espai de vivències i intercanvi educatiu. Tenir en compte que els espais de dins les aules no són fixos, sinó que s'adeqüen a les activitats que en aquell moment s'han de realitzar (treure mobiliari fora, modificar disposició de taules i cadires; ...). Per exemple, si hi ha aules que queden buides, qualsevol altra grup hi pot anar a utilitzar-la, als passadissos o pel pati es poden veure constantment infants fent cartells, feines, repassant exposicions, practicant exposicions orals, ... Tenim una concepció de l'espai flexible i actiu. Això permet que ens puguem adequar molt millor a les necessitats que ens van sorgint dins les limitacions arquitectòniques que puguem trobar.

5. Creieu que la lluminositat, la distribució els colors, i la decoració de l'escola són aspectes importants? Perquè?

Sí, creiem que la lluminositat, distribució, colors i decoració de l'escola són important. Encara que ens queda molt per fer i és necessari anar recordant-nos contínuament als mestres la importància d'agafar hàbits estètics (que això suposa una feina molt continuada i constant), intentem construir espais acollidors, amb estètica, significatius,... on ens faci sentir a tota la comunitat educativa (pares, mestres i alumnes) com a casa nostra i per crear un ambient de treball relaxat, ordenat, proper als infants, motivador per a ells, ...

6. Actualment, quins espais milloraríeu? Quins afegiríeu?

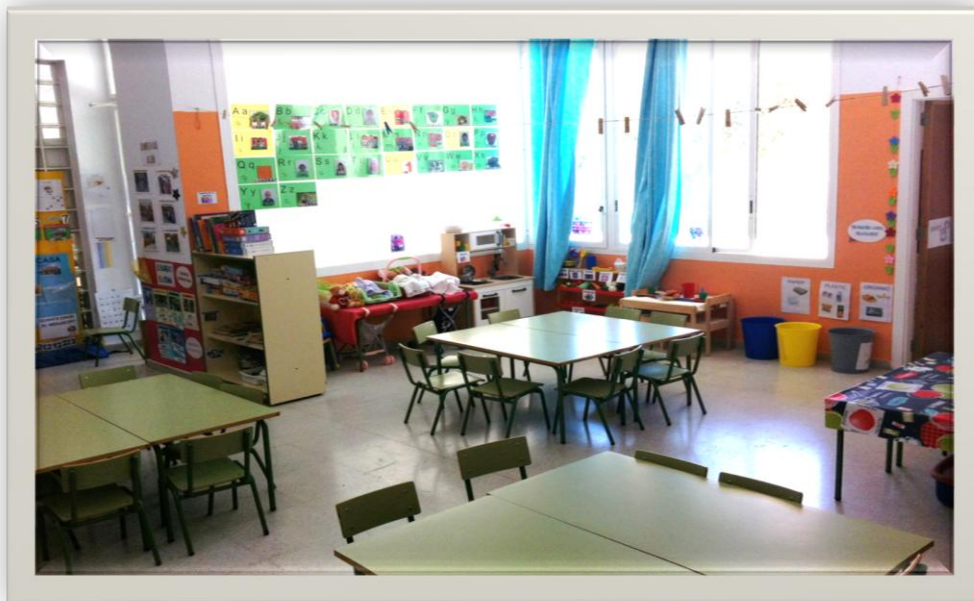
Actualment milloraríem la decoració-estètica dels passadissos de primària, el hall de dalt, els banys de primària, gimnàs i pati, creiem que es poden millorar encara que fa

un parell d'anys vam fer una millora, el quartet de la banyera, el pati de primària (trobem que està molt dangelat), les dos claraboies que faltarien tapar, ...

ANNEX 2: FOTOGRAFIA SALA D'USOS MÚLTIPLES

ANNEX 3: FOTOGRAFIA D'AULA

ANNEX 4: FOTOGRAFIA BANY DELS INFANTS

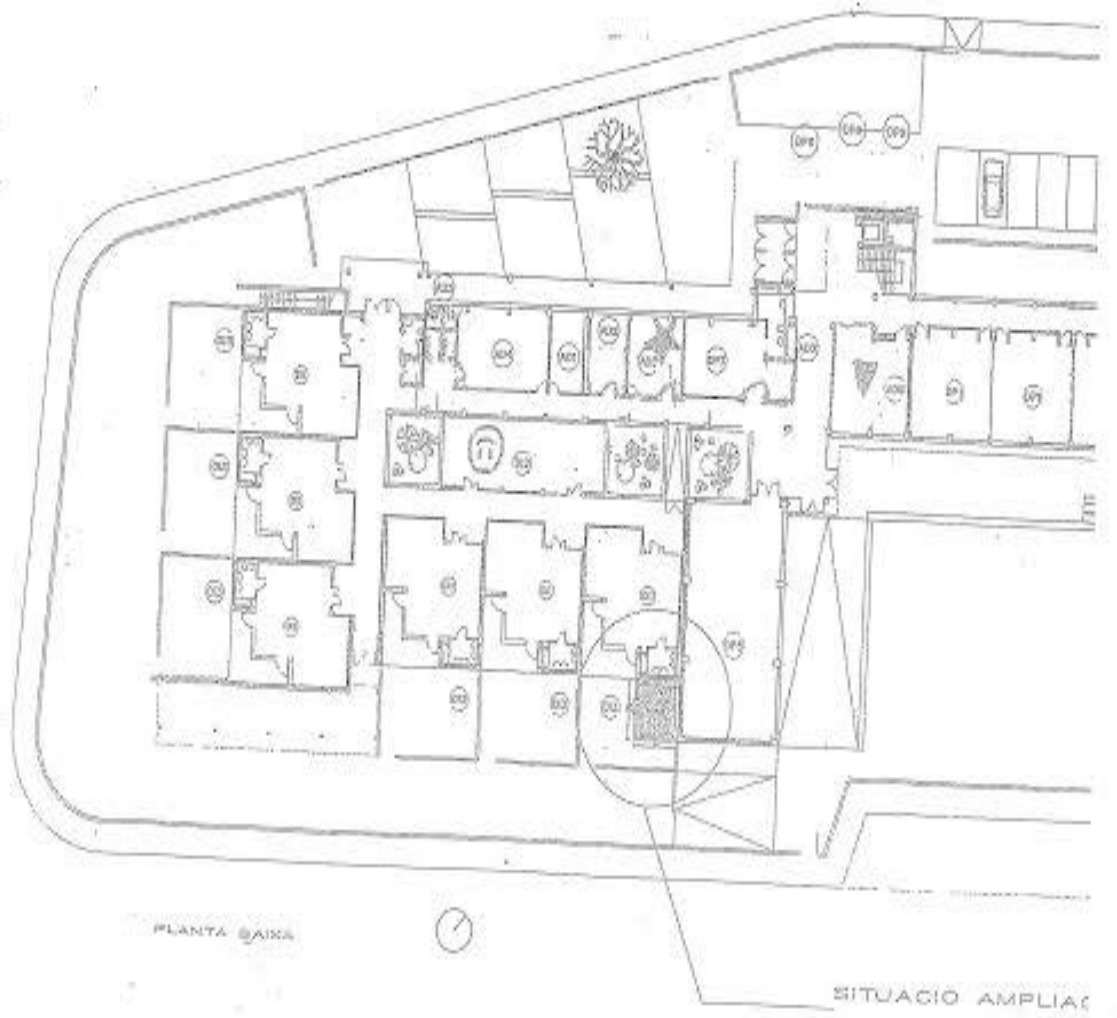
ANNEX 5: FOTOGRAFIA DEL PATI

ANNEX 6: FOTOGRAFIA DE DIRECCIÓ, I SALA DE MESTRES

ANNEX 7: PLÀNOL D'INFANTIL

ANNEX 8: TRIA DE RACONS

